

Területi egyenlőtlenségek kutatási módszereinek alkalmazása Kelet-Szlovákia példáján

---

A Szlovák Köztársaságban az elmúlt évtizedekben végbement ipari szerkezetváltás olyan jelenség, mellyel valamennyi, az iparosítás útjára lépő országnak szembe kellett néznie. Ez a folyamat azonban régióként eltérő jegyekkel bírt. A következőkben a rendszerváltás előtti föderatív köztársaság részét alkotó, illetve napjaink független szlovák államának ipari szerkezetváltásának bemutatása a cél, annak minden sajátosságával együtt. Kiemelt figyelmet fordítunk a kelet-szlovák ipari ágazati, tulajdonosi, illetve termékszerkezetében, foglalkoztatási és térszerkezetében bekövetkezett átalakulások vizsgálatára. Az iparfejlődés előrehaladottsága vagy épp ellenkezőleg, elmaradottsága az egyes ország-részek esetében különböző mértékű lehet. Ezek okait és mértékét kutatjuk a legfontosabb makrogazdasági mutatók megyei szintű elemzésével támogatva. A kapott eredmények alátámasztják azt az alapvető feltevést, mely szerint Szlovákia egyes régiói között az ipar jelenlétét illetően jelentős különbségek vannak. Bár a kelet-szlovákiai régió törekszik az ipari hierarchiában betöltendő jobb pozíció megszerzésére, a regionális különbségek leküzdése még számtalan feladat megoldásával jár együtt

BEVEZETÉS

A Szlovák Köztársaságban a területi egyenlőtlenségek kutatásának egyik fontos feladata összegző értékelést adni a szlovák ipar szerkezeti felépítésében napjainkig végbement változásokról. A szlovák iparfejlődési múlt bemutatása, a jelenbeli fejlődési sajátosságok összegzése, ugyanis a jövő ipari szerkezetváltozásaira

[1] Selye János Egyetem, Gazdaságtudományi Kar, Menedzsment Tanszék, egyetemi adjunktus (machovar@uj.s.sk).

[2] Selye János Egyetem, Gazdaságtudományi Kar, abszolvens.

[3] Selye János Egyetem, Gazdaságtudományi Kar, Menedzsment Tanszék, egyetemi adjunktus; Széchenyi István Egyetem, Regionális- és Gazdaságtudományi Doktori Iskola, PhD hallgató (kosars@uj.s.sk).

való felkészülést könnyítheti meg. Az ország leginkább fejlesztésre szoruló térségei a NUTS 2 szintre besorolt terület egységek, melyek csoportjába tartozik a kelet-szlovákiai régió is.

1. TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS

Szlovákia egészen 1993-ig valamilyen nagyobb igazgatási egység részeként fejlődött, így önálló fejlett társadalmi, gazdasági struktúrával hosszú ideig nem rendelkezett. A szlovák ipar fejlődése alapvetően négy történeti korszakhoz köthető, melyek közül a legmeghatározóbbak a szocialista Csehszlovákia részeként megélt (1948–1989-es) évek voltak.^[4]

A fejlett nyugati országokhoz viszonyítva Szlovákia több évtizedes késéssel lépett az iparosodás útjára. Kezdetben a tradicionálisnak számító iparágak: az élelmiszeripar, a feldolgozóipar és a textilipar fejlődtek, majd a nehézipar fellendülésének időszakai következtek. Az iparosítási folyamat az ún. szovjet modell példáját követte. Ez főként abban nyilvánult meg, hogy magas infrastruktúrális igényű, alacsony hozzáadott értékkel bíró, végtévékenységnek ritkán nevezhető és az adott régió szempontjából idegen iparágakat helyeztek el Szlovákia egyes térségeiben. Az ipari üzemek elhelyezése gyakorta hagyta figyelmen kívül az adott térség természeti adottságait, nyersanyaggal való ellátottságát. Ugyanakkor az üzemek lokalizációja során érvényesült a hatalmon lévő politikai elit akarata, s ez egyet jelentett a keleti piacok felé történő orientációval. A 20. század végén azonban „már érlelődtek az 1989 utáni változások feltételei”.^[5]

Az államszocializmus évtizedeiben a volt Csehszlovákia gyakorlatilag teljesen kimaradt a külföldi tőkeáramlásból, így a külföldi tőkebefektetések eloszlását illetően iparfejlődési sajátosságokról gyakorlatilag nem beszélhetünk. 1948-at követően a KGST jelentette piaci biztonságnak, valamint a központilag irányított gazdaságnak köszönhetően az ipari foglalkoztatottak száma a többszörösére duzzadt, s egészen a '80-as évekig jellemző volt az ipari dolgozók számának emelkedése. Végezetül az 1948–1989-es évek kelet-szlovák ipari struktúrájáról elmondható, hogy a meghatározó nagyvállalatok az egyes megyeközpontokban és azok szűk környezetében (általában 30 km-es hatókörben), a járási székhelyeken (mint Homonna, Tőketerebes, Poprád városokban), esetlegesen néhány nagyvárosban összpontosultak. 1990 előtt pár domináns ágazati nagyvállalat

[4] Dubcová, A. – Lauko, V. – Tolmáči, L. – Cimra, J. – Kramáreková, H. – Krogmann, A. – Nemčíková, M. – Némethová, J. – Oremusová, D. – Gurňák, D. – Križan, F. (2005–2007): *Geografia Slovenska pre regionálny rozvoj: študijný materiál*. Univerzita Konštantína filozofa v Nitre, Nitra. 351.

[5] Moravčíková, D. (2008): *Regionálny rozvoj Slovenska - Východiská a súčasný stav*. Slovenská Poľnohospodárska Univerzita, Nitra.; Kiss É. (2010): *Területi szerkezetváltás a magyar iparban 1989 után*. Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs. 213.

jelenléte volt jellemző a szlovák ipar tulajdonosi szerkezetére. A rendszerváltást követően a nagyüzemi méretforma azonban szinte teljesen idegenné vált.^[6]

A szocializmus évei alatt a kelet-szlovákiai régiót a jó minőségű közlekedési infrastruktúrával való felszereltség jellemezte, mely elengedhetetlen jelentőségű volt Kelet-Szlovákia tranzititársaság szerepének biztosításához. Tehát a régió az ipari térszerkezet szempontjából fontos területek közé tartozott. A keleti országrész olyan hosszú hagyományokkal rendelkező iparágaknak lett az otthona, mint a papír- és a faipar, az élelmiszer- és a textilipar, illetve a fém- és nemfém alapú termékek gyártása. Kelet-Szlovákia iparának további kulcságazatai közé a nehézipar, az elektrotechnika és a vegyipar tartoztak.^[7]

A régió ipari foglalkoztatási szerkezetére is jellemző volt a vidékről városokba (főként a kerületi és járási központokba) irányuló munkaerő-migráció. Továbbá míg a '80-as évek végén szinte teljes foglalkoztatásról beszélhettünk, a '90-es évekre már az iparból felszabadult munkaerő segélyezésének kérdését kellett megoldani.^[8]

Az 1990-es években a szlovák iparfejlődés új szakaszába érkezett és önmagára mindaddig nem jellemző, egyedi vonásokat alakított ki. A tulajdonformák átalakulásának eredményeként megszűnt az állami vállalatok és a szövetkezetek dominanciája. Az 1993–2012-es időszakban 98,09%-kal csökkent az állami vállalatok aránya. Ezzel egyidejűleg új szervezeti formák jöttek létre, melyek közül a legelterjedtebbek a Kft.-k és a Rt.-k voltak. A leggyakoribb vállalkozási formák közé tartoztak a kisipari engedély alapján létrehozott egyéni vállalkozások is. Átalakult az ipari vállalatok méretség szerkezete. Míg az 1980-as években a közel 70 ezer főt foglalkoztató vállalkozások koráról beszélhettünk, a '90-es évek elején is az átlagosan 7-8 ezer főnyi alkalmazottal rendelkező vállalatok dominanciája volt jellemző, addig az utóbbi másfél évtizedben már a mikro-, kis- és középvállalkozások korát éljük.^[9]

Az ipar ágazati szerkezetében a foglalkoztatottak létszámát, illetve az ágazatok teljes ipari árbevételhez való hozzájárulásának mértékét tekintve fontos változások következtek be. A szlovák ipar pozícióvesztő iparágai közé 1989 után a textil- és bőripar, a feldolgozó- és az élelmiszeripar tartoztak. Napjaink szlovák iparának tartópilléreivé a közlekedési eszközgyártás, a gép- és berendezésgyártóipar, illetve a fémalapanyag és fémfeldolgozó ipar váltak. Az elektrotechnika és a vegyipar

[6] Horňák, M. (2010): *Geografia priemyslu a dopravy: mikroštúdia*. Univerzita Komenského, Bratislava. 24.; Horňák, M. (2006): *Dopravná infraštruktúra - analýza kontextu regionálneho rozvoja v predtransformačnom období*. In: *Regionálna diferenciácia Slovenska v podkladových štúdiách*. Sociologický ústav SAV, Bratislava.

[7] Hudec, O. - Urbančíková, N. - Paveleková, D. (2006): *Integrovaná štúdia podmienok ďalšieho rozvoja regiónu Slovensko-Východ. Karpatský rozvojový inštitút, o.z., Košice*.

[8] Lux, G. (2009): *Ipari térségek átalakulása Közép-Európában*. Doktori értekezés. Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar, Pécs. 223

[9] Lelkes, G. (2008): *A szlovákiai regionális fejlesztéspolitika és annak középtávú dél-szlovákiai határ menti vetülete az uniós támogatáspolitikai tükrében*. In: *Határaink mentén. A szlovák-magyar határtérség társadalmi-gazdasági vizsgálata*. Fórum Kisebbségkutató Intézet, Somorja. 147.

(elsősorban a gumi- és műanyaggyártás) szintén a gazdaság húzóágazatainak számítanak. A legdinamikusabban fejlődő ágazat mégis a gépjárműgyártás, mely 2013 második negyedévében az összipari árbevételek több mint 28%-át termelte ki. Tehát napjaink szlovák iparának növekedését elsősorban a közepesen alacsony technológiai igényű („ML-tech”) ágazatok biztosítják. Ugyanakkor elmondható, hogy az alapvetően összeszerelő jellegű tömegtermelés mellett, fokozatosan megtelepednek a tudásintenzív és magas hozzáadott értéket képviselő tevékenységek.

Szlovákia Európa egyik leginkább exportfüggő gazdasága, így érdemes a szlovák ipar termékszerkezetének alakulását a kiviteltre szánt termékek értékesítéséből származó bevételek nagysága alapján megközelíteni. Az említett szempont alapján a termékszerkezet meghatározó szegmensei közé a közlekedési eszközök, a gépek- és (elektromos, illetve optikai) berendezések, a fém- és fémtérmekek, a vegyipari termékek, s azon belül a gumi és műanyag termékek tartoznak. Az export termékszegmentációja alapján elmondható továbbá, hogy az export szerkezetében döntő többségben vannak az árukkal versenyző termékek (2011-es adatok alapján az exportált ipari termékek 40,71%-át alkották).^[10]

A rendszerváltást követő társadalmi, politikai és gazdasági átalakulás a „kapun belüli munkanélküliség” időszakának végét jelentette. Az 1989-2013 közötti időszakban az ipari foglalkoztatás terén bekövetkezett változások szinte minden esetben negatív értékűek voltak. Ez azt jelenti, hogy néhány kivétellel minden évben csökkent az ipar által foglalkoztatott dolgozók száma. Míg 1989-ben az iparban dolgozók száma meghaladta a 800 ezret, addig 2012-re ez az érték alig érte el az 490 ezer főt.

A 2001-2008-as években már a szlovák gazdaság is a befektetők kitüntetett célpontjai közé tartozott. Az országba érkező külföldi tőkebefektetések legnagyobb hányadát mindig is az ipar szerezte meg (2002-ben a külföldi tőkebefektetések 36%-a került az iparba). Az egyes területek megítélésében a rendszerváltás előtti és az 1989 utáni években jelentős változások történtek. Míg 1989 előtt a keleti országrész számított attraktív befektetési célpontnak, 1990-től kezdődően már Nyugat-Szlovákia élvezhette a befektetők kiemelt figyelmét.

[10] Brodanská, S. - Novotný, J. - Hlinka, M. (2013): Zhodnotenie možností smerovania a podmienok rozvoja priemyselnej výroby v SR po roku 2013. Ministerstvo hospodárstva SR: Predkladacia správa. MHSR, Bratislava.

1. ábra: Szlovákia kerületeinek iparfejlettségi rangsora, 2013.

Forrás: Eurostat alapján saját szerkesztés.

Amennyiben az egyes országrészek ipari térszerkezetben betöltött szerepét értékeljük az ipari termelékenység és az ipari foglalkoztatás hosszú idősoros adatainak összehasonlítása alapján (mindezt a Spearman-féle rangkorrelációs együttható segítségével) a következőket mondhatjuk el. A 2001–2013-as években erős gazdasági központok a Pozsonyi, a Nagyszombati és a Zsolnai kerületek voltak. Az iparilag gyenge régiók közé a Kassai, az Eperjesi és a Besztercebányai kerületek tartoztak. Az eredmények térképre vitelével kirajzolódik az a terület, mely az ezredforduló óta az ipar területi folyamataiban kiemelkedő szerepet játszik (1. ábra). A szlovák ipar tradicionális térszerkezete 1989 után tehát teljesen megváltozott.

2. JÖVEDELMI EGYENLŐTLENSÉGEK KELET-SZLOVÁKIÁBAN

A következőkben statisztikai, matematikai elemzések alkalmazása révén fogjuk bemutatni a kelet-szlovák régió 1989 utáni területi fejlettségi különbözőségeit, mindezt a jövedelmi egyenlőtlenségek vizsgálatára alapozva.

Kelet-Szlovákia napjainkban az ország legrosszabb foglalkoztatási adataival rendelkező régiója. Így elsőként Szlovákia munkanélküliségi helyzetének vizsgálatára kerül sor, mégpedig az egyes kerületekre vonatkozó munkanélküliek és új munkahelyek számának összefüggéseit elemezve. Ezáltal világos képet kaphatunk arról, hogy a munkanélküliek eloszlása és az új munkahelyek keletkezésének intenzitása között milyen összefüggések állnak fenn. Szintén meghatározhatjuk az ország kerületeinek az említett gazdasági ismérvek szerint vizsgált területi fejlettségi eltéréseit. Az ún. Hoover-index segítségével kapott értékek arra fognak választ adni, hogy az újonnan keletkező munkahelyek hány százalékát kellene átcsoportosítani ahhoz, hogy Szlovákia kerületei között a másik vizsgált ismerv megoszlása kiegyenlített legyen. A 2008–2013-as időszakra vonatkozó kerületi szintű munkanélküliségi adatok és a létrehozott új munkahelyek számát összevetve a $H_{\text{Munkahelyek}} = 11,18\%$ és a $H_{\text{Munkanélküliek}} = 8,20\%$ értékeket kaptuk. Az értékek azt mutatják meg, hogy az újonnan keletkező munkahelyek 11,18%-át kellene az

alacsonyabb munkanélküliségi adatokkal rendelkező gazdagabb kerületekből a gazdaságilag kevésbé fejlett, s ebből kifolyólag magasabb munkanélküliségi értékekkel bíró térségekbe áthelyezni. Tehát mintegy 11%-kal több új munkahelyet kellene pl. az Eperjesi és a Kassai kerületekben létrehozni, s ugyanilyen arányú munkahelyszám csökkenés ronthatna például a Pozsonyi kerület foglalkoztatási helyzetén. A $H_{\text{Munkanélküliek}}$ mutató eredménye ezzel szemben úgy magyarázható, hogy az állásnélküliek 8,20%-át kellene az átlag feletti munkanélküliségi adatokkal rendelkező régiókból az átlag alatti munkanélküliségi értékekkel rendelkező kerületekbe „átköltöztetni”.

A Hoover-index értékei tehát alátámasztják, hogy a munkaerő mobilitás intenzitásának fokozása szükséges, és napjainkban sok területegység esetében szinte egyetlen megoldásként szolgál a munkanélküliség mértékének csökkentésére.

1. táblázat: Az új munkahelyek és a munkanélküliek eloszlása, 2008–2013 első félév

Kerületek	Munkanélküliek (fő)		Új munkah. (db)		Munkanélküliek (%)		Új munkah. (%)		Különbség	
	2008	2013	2008	2013	2008	2013	2008	2013	Munkah.	Új munkah.
Pozsony	8 120	22 014	12 346	8 117	3,267	5,264	49,786	53,279	1,997	3,493
Nagyszombat	14 646	30 684	2 088	835	5,892	7,338	8,420	5,481	1,446	2,939
Trencsén	16 363	35 594	2 364	747	6,583	8,512	9,533	4,903	1,929	4,630
Nyitra	28 881	53 085	1 621	725	11,620	12,695	6,536	4,759	1,075	1,778
Zsolna	22 318	44 867	1 952	920	8,979	10,729	7,871	6,039	1,750	1,833
Besztercebánya	49 815	69 800	1 630	1 423	20,042	16,692	6,573	9,340	3,350	2,767
Eperjes	54 650	85 998	1 352	1 285	21,987	20,565	5,452	8,434	1,422	2,983
Kassa	53 763	76 126	1 446	1 183	21,630	18,205	5,831	7,765	3,425	1,934
Összesen	248 556	418 168	24 798	15 235	100,000	100,000	100,000	100,000	16,394	22,357

Forrás: Saját számítások és szerkesztés a Regionális adatbázis (REGIONÁLNA DATABÁZA) adatai alapján

Egyértelművé vált továbbá, hogy 2008-ban a munkanélküliek százalékos arányát, illetve az újonnan létrehozott munkahelyek számát tekintve, a legkedvezőtlenebb helyzetű régióknak a kelet-szlovákiai Eperjesi és Kassai kerületek minősültek, míg a legkedvezőbb feltételeket a Pozsonyi kerület mondhatta magáénak. Az Eperjesi kerületben mindössze 1 352 új munkahelyen kellett több mint 54 ezer munkanélkülinek megosztotnia. Így ez a kelet-szlovákiai kerület rendelkezett Szlovákia legtöbb bejegyzett álláskeresőjével, s ugyanakkor az ország legkevesebb újonnan létrehozott munkahelyével. A Kassai kerületen belül 1 446 új munkahelyre 53 763 állásnélküli lakos jutott. A Pozsonyi megyében ugyanezen

évben mintegy 8 120 regisztrált munkanélküli válogatható 12 346 új munkahely közül. 2013 első felében jelentősebb változásokra nem került sor. Még mindig az Eperjesi és a Kassai kerületek rendelkeztek a legtöbb munkanélküli lakossal, ugyanakkor már nem a keleti országrészben jegyezték a legkevesebb újonnan létrehozott munkahelyet (1. táblázat). Összességében elmondható, hogy a szlovák gazdaságban létrehozott új munkahelyek egyes kerületek közti eloszlása rendkívülien egyenlőtlen. Az új munkahelyek létrehozásakor, illetve egyes régiókban való elhelyezésükkor nem számít szempontnak az adott régió (kerület) munkanélküliségi helyzete. A döntéshozók részéről tanúsított ilyen fokú érdektelenség az említett tények irányában többek között a kelet-szlovákiai kerületek gazdasági-társadalmi lemaradását eredményezik.

Kelet-Szlovákia járásainak munkanélküliségi helyzetét vizsgálva a Szlovák munka-, család- és szociális-ügyi hivatal 1997-2013 első feléve közti időszakra vonatkozóan feljegyzett adatait használtuk fel. A járási szintű munkanélküliségi adatok vizsgálata során az ún. Gini-indexet alkalmaztuk. Első lépésként az egyes járások rangsorolása történt meg, mégpedig a bejegyzett munkanélküliek egyes évekhez rendelt száma alapján. Ezt követte a régió járásaira érvényes Gini-koefficiens értékek meghatározása. A vizsgálat kezdetekor az Eperjesi kerület járásainak Gini-indexe 0,339 értéket mutatott. A Kassai kerület esetében az időszak ugyanazon részében 0,404 értékről szóltak az elemzés eredményei. Az eredmények arra mutattak rá, hogy a Kassai kerület járásai között a munkanélküliek eloszlása egyenlőtlenebb, mint az Eperjesi kerület járásai esetében. Elmondható, hogy a Kassai kerületben léteznek jellegzetesen periférikus térségek, melyek közé 1997 folyamán a Nagymihályi és a Terebesi járások tartoztak. Az Eperjesi kerületben a munkanélküliek területi eloszlása alapján minden járás egyenlő, de ez egyben minden járás esetében az előnytelenül magas munkanélküliségi ráták meglétét is jelenti. Mégis 1997-ben az Eperjesi és Késmárki járások voltak a leginkább hátrányos helyzetűek. A vizsgált évben a legkedvezőbb Gini-értékekkel a Mezőlaborci, illetve a Kassa III járások rendelkeztek.

2013-ban a Kassai kerület esetében a koefficiens értéke 0,335 százalékpont volt. Az Eperjesi kerületre vonatkozó elemzés eredménye 0,311 százalékpont lett. Tehát mindkét térség esetében viszonylag egyenletes eloszlásról beszélhetünk a bejegyzett munkanélküliek területi elhelyezkedését illetően. Elmondható továbbá, hogy 2013 elejére egyre jobban elkülönültek a legnagyobb és legkisebb egyenlőtlenségi arányokkal jellemezhető járások. Míg az Eperjesi járásban 14 653 bejegyzett munkanélkülit említenek a hivatalos statisztikák, addig a Mezőlaborci járásban csupán 1 302 munkanélkülit tartottak számon (2. táblázat). A Gini-index a Terebesi, a Nagymihályi, a Kassa-környéki és az Iglói járásokat szintén magas egyenlőtlenséggel jellemezhető területegységekként definiálta. A Kassai kerület legelőnyösebb helyzetű területe a Kassa III járás volt, melyben a kerület összes munkanélküliének 2,55 százaléka lakott. Az 1997 és 2013 közötti időszakban Kelet-Szlovákia járásai közti egyenlőtlenség mértéke csökkent, melynek okát nem feltétlenül az Eperjesi kerület foglalkoztatási helyzetének javulásában kell

keresni. A 2010–2013-as években ugyanis a Kassai kerület gazdasági állapota romlott. Ebből kifolyólag Kassa megye került közelebb az Eperjesi kerület kedvezőtlen pozíciójához, s nem pedig fordítva.

2. táblázat: Munkanélküliek eloszlása Kelet-Szlovákiában, 2013/1. félév

Kassai kerület	Munkanélküliek száma	Eperjesi kerület	Munkanélküliek száma
Terebes	12 135	Eperjes	14 653
Kassa környék	11 915	Késmárk	9 022
Nagymihály	9 901	Varannó	8 671
Igló	8 441	Bártfa	7 780
Rozsnyó	7 777	Poprád	7 300
Kassa II	4 214	Kisszeben	6 813
Kassa I	3 837	Homonna	5 827
Gölnicbánya	3 139	Felsővízköz	3 940
Kassa IV	2 874	Szinna	3 933
Szobránc	2 451	Ólubló	3 864
Kassa III	1 748	Léva	3 266
-	-	Sztropkó	1 947
-	-	Mezőlaborc	1 302
Összesen	68 432	Összesen	78 318

Forrás: Saját szerkesztés a Regionális adatbázis adatai alapján.

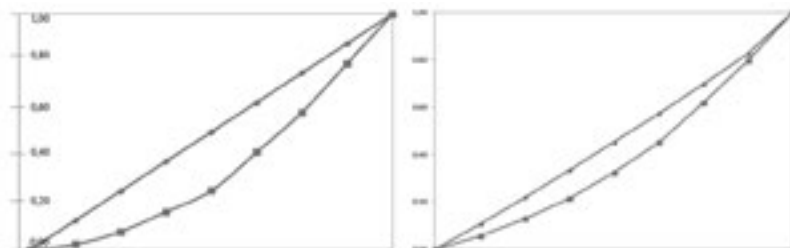
Szlovákia kerületi szintű adatait vizsgálva a Gini-koefficiens alapján az 1997–2013 közötti években jelentős egyenlőtlenség csökkenésre került sor. 2013 első félévére az index értéke 0,355 százalékpontonra csökkent. A legalacsonyabb index értékkel rendelkező megye a Pozsonyi kerület lett. Mindemellett a Kassai és Eperjesi kerületek járásainak gazdasági elkülönülése az utóbbi másfél évtizedben látványosan végbemenő folyamat volt.

A Gini-index eredményeinek grafikus ábrázolására az ún. Lorenz-görbe adott lehetőséget. Első lépésként az adott mutató szerint sorrendbe állítottuk az egyes kerületekre vonatkozó értékeket. Esetünkben növekvő sorrend lett felállítva, melynek eredményeként az átló alá került a Lorenz-görbe (2. ábra). A függőleges tengelyen az átlagos nominálbérösszegek, a vízszintes tengelyen pedig a munkanélküliek számának kumulált megoszlása lett feltüntetve. Ebből kifolyólag az 1997-es és 2013-as évekre elkészített Lorenz-görbék a kerületek jövedelmi és munkanélküliségi egyenlőtlenségének görbéi. A görbe nagysága 1997-ben nagyobb, mint 2013 első félévében. Ezt a koncentráció intenzitásának csökkenésével lehetséges magyarázni. Vagyis a vizsgált területi jellemzők kerületi egyenlőtlenségei 2013 első félévére csökkentek. Mindkét Lorenz-görbe esetében érvényes, hogy a görbe és az átló különbözőségeit, azaz a területi egyenlőtlenségek meglétét néhány kiugróan magas átlagos nominálbér értékkel rendelkező kerület létezése okozta. A munkanélküliség mértéke alapján megközelítve ugyanakkor a rendkívülien magas és az elenyésző számú munkanélkülit magáénak mondó

kerületek létezése eredményezte a területi egyenlőtlenségek Lorenz-görbe által szemléltetett mértékét. Bármely magyarázatot is fogjuk igazabbnak vélni, egy feltevés mindenképpen bizonyítást nyert. A területi különbségek meglehetősen hosszú ideje orvoslásra váró probléma többek között a kelet-szlovákiai régió felzárkózása érdekében.

2. ábra: Szlovákia kerületeinek Lorenz-görbéje, 1997 és 2013 első félév

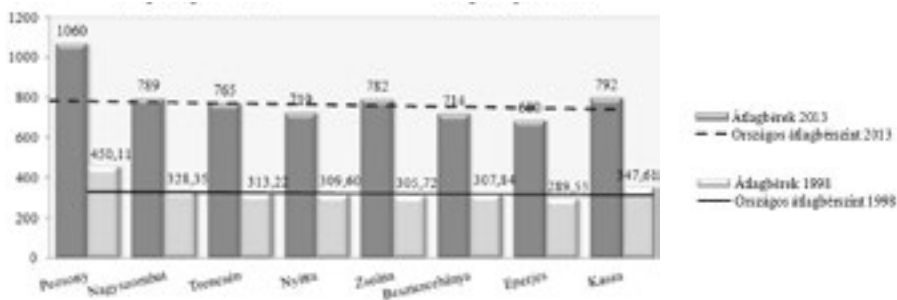
Forrás: Saját szerkesztés saját számítások eredményei alapján.

A kelet-szlovákiai régió gazdasági állapotát a jövedelemkülönbségek szögéből megközelítve is érdemes vizsgálni. A bérszínvonalak egyenlőtlensége ugyanis egyidejűleg ad képet az adott területegységnek a gazdaság fejlettségi hierarchiájában elfoglalt helyéről és a térség lakosságának életszínvonaláról. Ezért az 1998 és 2013 első féléve közti időszakra vonatkozó kerületi, illetve a 2001–2013 közötti járási szintű havi átlagos nominális bérek területi megoszlását is megfigyeltük. Az elemzések során az ún. Duál-mutató avagy Éltető-Frigyes index felhasználásával elsőként a Kassai és Eperjesi kerületek járásainak jövedelemegyenlőtlenségeit magyaráztuk. 2001-ben a Kassai kerület járásaira vonatkozó átlagos nominális bérértékek Duál-mutató alapján meghatározott indexértéke 1,384 lett. Az Eperjesi kerület járásainak béradatait vizsgálva megállapítottuk, hogy a mutató értéke 1,246. Az index értékei mindkét esetben az egyes járások átlagbérei közt meglévő jövedelmi olló nagyságát jelentik. Ha az index értéke 1, teljes jövedelemegyenlőségről beszélhetünk. Esetünkben azonban az egyes járások közötti bérszínvonal eltérésekről szólnak az eredmények, bár Kelet-Szlovákia mindkét kerületéről elmondható, hogy a belső jövedelmi egyenlőtlenségek relatíve alacsony mértékűek. A Kassai kerületben az átlagbérek színvonalát tekintve 2001 során átlagosan gazdag járásoknak a Kassa I, Kassa II és Kassa IV járások voltak nevezhetőek. Az Eperjesi kerület esetében átlag feletti jövedelemmel a Homonnai, Eperjesi és Poprádi járások rendelkeztek. A többi kelet-szlovákiai járás a Duál-mutató értelmében a jövedelemmegoszlás szempontjából „átlagosan szegénynek” volt tekinthető. Az index eredményei alátámasztják, hogy Kelet-Szlovákia gazdasági központjai közé a megyeszékhelyek és az említett járási központok tartoznak. Ezek az ipari központok jelentették már a rendszerváltás előtti években is Kelet-Szlovákia fejlődési magjait. A 2013-ban feljegyzett járási szintű jövedelmi adatok elemzésével kiegészítve az előzőleg szerzett ismereteket, átfogó képet kapunk

a vizsgált időszakban bekövetkezett folyamatokról. 2013-ra az Eperjesi kerület esetében a járások közti jövedelemolló szűkülésére került sor. Az index értéke a 2001-es értékhez képest 12,76 százalékpontnak megfelelő visszaesést mutatott. Bár a Kassai kerület esetében is beszélhetünk a jövedelmi olló szűküléséről (a Duál-mutató értéke 1,348), az még sem volt olyan nagymértékű, mint az Eperjesi kerület járásainak nominálbéreinél. Az „átlagosan gazdag és szegény“ járások besorolása változatlan maradt. Fontos változás a legalacsonyabb és a legmagasabb átlagbérek jövedelemkülönbségének növekedése volt. Az Eperjesi kerület járásaiiban a legmagasabb és a legalacsonyabb átlagos nominálbérek közti különbség mértéke az évtized végére 199 eurónak felelt meg.

Ezt követte a kerületi szintű bérkülönbségek bemutatása, mégpedig a Szlovák Statisztikai Hivatal által a '90-es évektől napjainkig feljegyzett átlagos havi nominálbérszint adatok alapján. A '90-es évek végén Szlovákiában a Duál-mutató értelmében az átlagon felüli bérekkel rendelkező kerületek közé Pozsony és Kassa megye tartozott. Minden más térség az átlagosan szegény, szerény jövedelmű kerületek kategóriájába volt sorolható. Az átlagosan gazdag és szegény kerületek között meglévő jövedelmi olló nagysága 1,291 értéket mutatott. Szlovákia kerületei közt fennálló jövedelemkülönbségek mértéke a vizsgált időszakban folyamatosan csökkent (2011-ben 1,203). Ennek ellenére mégsem nevezhető az egyes kerületek közti jövedelemegyenlőtlenség ideálisnak. Az Eperjesi kerület az évtized elején és végén is az átlag alatti jövedelemrészesedéssel bíró kerületek legrosszabb adatait tudhatta magáénak. 2013-ban a legalacsonyabb, 627 eurós átlagbérért dolgoztak a kerület munkavállalói. (3. ábra). Elmondható tehát, hogy bár az átlagosan szegények és átlagosan gazdagok közti eltérések mértéke csökkent, ez mégsem volt elégséges az Eperjesi kerület felzárkózásához. Megállapítható továbbá, hogy az átlag alatti nominálbérért dolgozó, bő munkaerőforrást kínáló területek gazdasági fejlődésére nem hatott ösztönzőleg, ez a kerületek jövedelemegyenlőtlenségéből fakadó lehetőség.

3. ábra: Átlagbérek Szlovákia kerületeiben, 1998–2013 első félév

Forrás: Saját szerkesztés a Regionális adatbázis adatai alapján.

Nem túlzó azt állítani, hogy a jövedelemeloszlás és a jövedelemegyenlőtlenségek miértjének kérdését megválaszolni a makrogazdasági dilemmák egyik

legfontosabbika. A jövedelemeloszlás ugyanis befolyásolja a vásárlóképeséget, alakítja a lakosság életszínvonalát, hatással van a beruházói szándékra, s ezáltal az egyes régiók gazdasági arculatát is jelentősen átrendezheti. Az euróban kifejezett egy főre jutó bruttó hazai termék kerületi szintű értékeinek vizsgálatát a Szlovák Statisztikai Hivatal 1995–2010-es évekre vonatkozóan feljegyzett adataira alapoztuk. Az elemzés célja Szlovákia kerületeinek GDP termelőképességéből adódó területi különbségeit bemutatni, egy alapvető statisztikai mutatószám, a korrigált szórás felhasználásával. Elsőként az egyes kerületek 1 főre jutó GDP értékeinek szóródását, azaz átlagtól való átlagos eltérésének mértékét határoztuk meg. A korrigált szórás felhasználásával kapott érték a vizsgált időszak kezdetén 1 691,42 lett. A kapott érték meghatározza, hogy 1995 folyamán a vizsgált valószínűségi változó milyen nagyságú ingadozásokat végzett saját várható értéke körül. A számítást a 2010-es év adataival megismételve a $\sigma = 7\,033,96$ szóródási értékeket kaptuk eredményül. Ezek alapján elmondható, hogy az időszak elején az egy főre jutó bruttó hazai termék kerületenkénti eloszlása egyenletes volt. Az ezredfordulóhoz közeledve azonban egyre egyenlőtlenebb eloszlás figyelhető meg. A legnagyobb mértékben a Pozsonyi kerület GDP adatai haladták meg az átlagos országos (3 684,75 euró/fő) szintet. Az elvégzett elemzés szerint a legkedvezőtlenebb értékek az Eperjesi kerület esetében voltak tapasztalhatóak (3. táblázat). 2010-ben a legrosszabb gazdasági teljesítőképeségű terület továbbra is az Eperjesi kerület volt. Kedvezőtlen irányú fejlődést a Kassai és a Besztercebányai megyék feljegyzett adatai mutattak. A kapott eredmények ugyan nem adnak egyértelmű választ arra, hogy a kerületek közti egyenlőtlenség növekedésének mik az okai, de erre anélkül is egyszerű válaszolni. A kelet-szlovákiai régió az utóbbi évek gazdasági, infrastrukturális fejlesztéseinek egyértelműen a vesztese. A régióba áramló külföldi tőke mértéke az egyik legalacsonyabb az országban. Megyei összehasonlításban pedig az Eperjesi kerület esetében a legalacsonyabb szintű. Mindez a gazdasági teljesítőképeség visszaeséséhez és ebből adódóan az egy főre jutó bruttó hazai termék értékek átlagtól vett eltérésének növekedésében nyilvánult meg.

3. táblázat: GDP eloszlás Szlovákia kerületeiben, 1995–2010.

GDP/fő (EUR)	1995	2010	Járások	1995	2010	GDP/fő (PPS)
	7 716	29 241,22	Pozsony	14 958	43 063,28	
3 952	13 633,69	Nagyszombat	7 662	20 078,22		
3 370	10 744,48	Trencsén	6 534	15 823,30		
3 081	10 077,56	Nyitra	5 974	14 841,14		
2 918	10 746,40	Zsolna	5 658	15 826,12		
2 988	8 973,67	Besztercebánya	5 793	13 215,44		
2 320	6 860,71	Eperjes	4 497	10 103,71		
3 133	9 580,63	Kassa	6 074	14 109,30		
3 684,75	12 482,30	$\bar{x}$	7 143,75	18 382,56		
1 691,42	7 033,96	σ	3 278,78	10 358,84		

Forrás: Saját szerkesztés a Regionális adatbázis adatai alapján.

Kelet-Szlovákiának az ország régiói körében elfoglalt gazdasági helyzetét a térségbe érkező iparfejlesztési célú külföldi működőtőke mennyisége alapján is fontos megvizsgálni. Ehhez a területi kutatások egyik legelterjedtebb mutatószámát, az ún. Hirschman-Herfindahl-indexet avagy Koncentrációs-indexet használtuk fel. Az elemzéseket a Szlovák Nemzeti Bank legfrissebb, 2011-re vonatkozó, illetve a Szlovák Statisztikai Hivatal legkorábbi (1995. évi) járási szinten feljegyzett adataira alapoztuk.

A sort a tőkebeáramlás és eloszlás 1995-ös év járási szintű adatainak elemzésével kezdtük. A HHI-index értékei alapján (1 900,15) a külföldi tőkebefektetések Kassai kerület egyes járásain belüli koncentrációjának mértéke közepes volt. A legnagyobb részesedéssel a Kassa-vidéki járás (29,60%-nyi tőkével), a legkisebbel pedig a Rozsnyói járás (10,79%) rendelkezett. Az Eperjesi kerület esetében 834,71 értéket eredményezett az elemzés. A megyében a befektetők legfontosabb célpontjainak az Eperjesi, a Poprádi és a Homonnai járások, kevésbé vonzó céltérületnek pedig a Szinnai (1,11%-os részesedéssel) és az Ólubói járások számítottak. Összességében elmondható, hogy már 1995-ben elkezdtek Kelet-Szlovákián belül kirajzolódni a gazdaságilag jelentős, a tőkeelhelyezés szempontjából domináns kistérségek, illetve az azokkal szembenálló periférikus térségek határvonalai. Leszögezhető továbbá, hogy 1995 folyamán a lakosság és a tőke megoszlása között még volt összefüggés. A nagyobb népességszámú járások nagyobb tőke koncentrációt mondhattak magukénak mind az Eperjesi, mind pedig a Kassai kerületben. Tehát a beruházások megvalósítása során még törekedtek a több munkavállalóval rendelkező járások fokozott munkaigényeit kielégíteni.

2011 folyamán az Eperjesi kerület járasaiba érkezett FDI adatok alapján meghatározott indexérték egyértelműen a külföldi tőkebefektetések erőteljes, néhány kiválasztott járásra korlátozódó koncentrációját mutatja. 2011-ben a befektetett idegen tőke 44,82%-a az Eperjesi járásban összpontosult. Több mint 27%-ot a Poprádi, illetve 10,5%-ot meghaladó mértéket a Homonnai járás birtokolt. A Kassai kerület járásainak külföldi tőkéből való részesedése szintén egyenlőtlen eloszlású volt. A kerületbe áramlott iparfejlesztési célú külföldi működőtőke közel 53%-a a Kassa II járásban összpontosult. Viszonylag magas értékekről még a Kassa I járás esetében szóltak a Szlovák Nemzeti Bank adatai, melyek szerint a kerületbe érkező tőke több mint 17%-át fektették be ebben a járásban. A többi járásban koncentrálódó befektetések aránya egyetlen esetben sem haladta meg a 10%-os részesedést, illetve a Szobránci, a Gölnicbányai és a Kassa III járások teljes mértékben kimaradtak a tőkebeáramlásból. Az Eperjesi kerületben az FDI és a népesség eloszlása között 2011-re már nem állt fenn szoros kapcsolat. A Kassai kerület esetében a lakosság legnagyobb hányadának otthont adó Nagymihályi, Kassa-környék és Terebesi járások sem tartoztak a fő befektetési célpontok közé. Összességében elmondható, hogy Kelet-Szlovákiában a közvetlen külföldi tőkebefektetések eloszlása egyenlőtlen. Fő befektetési célpontoknak a megyeszékhelyek tekinthetőek, melyek egyben a fő ipari központok is a térségben.

A '90-es évek végén az egyes kerületek közti FDI eloszlása is egyenlőtlen volt. Az országba érkező iparfejlesztési célú működőtőke közel 67%-át a főváros és környéke szerezte meg. Bár a tőkevonzó képessége alapján a Kassai kerület számított a második legkedveltebb célterületnek, a fővárosi értékeket meg sem tudta közelíteni a megye által elnyert tőke mennyisége. Szlovákia minden egyéb kerülete másodlagos befektetési célpontnak számított. Az index értéke 2011-ben (4 754,69) a tőkeeloszlási szokások változatlanóságát, illetve az egyenlőtlenség mértékének fokozódását mutatta. Az Eperjesi kerületben a Szlovákiába áramló külföldi tőkebefektetések 0,93%-a koncentrált. A Kassai kerület részesedése is csökkent. Tehát Kelet-Szlovákia az ország legperiférikusabb régiója, amit a Koncentrációs mutató alapján meghatározott tőkeeloszlási egyenlőtlenség mértéke is alátámasztott.

BEFEJEZÉS

Sor került tehát az 1990 előtti csehszlovák állam, az önálló Szlovákia és a keleti régió ipari sajátosságainak áttekintésére, melyből a következők váltak egyértelművé. A modern szlovák iparszerkezet arculatára a legnagyobb befolyással a federációs években megélt gazdasági-társadalmi események voltak. A szlovák, illetve kelet-szlovák iparfejlődés alapjai, az egyes térségek differenciáltsága mindezen örökségre vezethetők vissza. Bizonyítást nyert, hogy Szlovákia és Kelet-Szlovákia ipari térszerkezetét, a meghatározó ipari központok és vállalatok lokalizációját, a térségek közti egyenlőtlenség mértékét és a keleti országrész gazdasági helyzetét illetően az elmúlt két évtized során jelentős változások következtek be. Egyértelmű, hogy Kelet-Szlovákia újkori ipari szerkezete közel sem tökéletes. Az új gazdasági-társadalmi feltételrendszerben az ország hagyományosan periférikus területei közé sorolható. Az ország ipariilag fejlett (nyugat-északnyugat-kelet ipari tengely mentén található) és aluliparosodott (dél- és kelet-szlovákiai) térségei jól elválaszthatóak egymástól, hiszen kimutatható különbségek léteznek köztük. A területi egyenlőtlenségek kutatásában leggyakrabban alkalmazott mérőszámok segítségével megvalósult az előre meghatározott gazdasági mutatók vizsgálata, mely egyben Kelet-Szlovákia ipari szerkezetének és elmaradottságának bemutatására is szolgált. A régió gazdasági elmaradottságának mértéke az államszocializmus éveitől megdőbbszörözött. A jelenség okai a régióba áramló minimális működőtőke mennyiségében, a munkanélküliek magas számában és egyenlőtlen eloszlásában, az egy főre jutó GDP országos átlag alatti értékeiben és a szintén átlag alatti jövedelemszintekben gyökereznek. Ezek az okok a fő kiváltói a magas munkaerő-elvándorlásnak, illetve az alacsony gyermekvállalási hajlandóságnak. Kijelenthető tehát, hogy Kelet-Szlovákia periférikus ipari térség, melynek fejlesztése nem egy halogatható feladat az ország poszttranzíciós korszakba történő átmenete érdekében sem.

IRODALOM

- Brodanská, S. – Novotný, J. – Hlinka, M. (2013): *Zhodnotenie možnosti smerovania a podmienok rozvoja priemyselnej výroby v SR po roku 2013*. Ministerstvo hospodárstva SR: Predkladacia správa. MHSR, Bratislava. 97 s. Elérhető: http://www.google.sk/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CC8QFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.economy.gov.sk%2Findex%2Fopen_file.php%3Fext_dok%3D138782&ei=ToicUqz3Dui3yAPGuICwDg&usg=AFQjCNEgBwxbDAQziKoj82RY3S3iibViBA&bvm=bv.57155469,d.bGQ. Letöltés ideje: 2013.11.25.
- Dubcová, A. – Lauko, V. – Tolmáči, L. – Cimra, J. – Kramáreková, H. – Krogmann, A. – Nemčíková, M. – Némethová, J. – Oremusová, D. – Gurňák, D. – Križan, F. (2005–2007): *Geografia Slovenska pre regionálny rozvoj: študijný materiál*. Univerzita Konštantína filozofa v Nitre, Nitra.
- EUROPEAN COMMISSION: *Research and Innovation performance in Slovakia - Country Profile 2013*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2013.
- Horňák, M. (2010): *Geografia priemyslu a dopravy: mikroštúdia*. Univerzita Komenského, Bratislava.
- Horňák, M. (2006): Dopravná infraštruktúra - analýza kontextu regionálneho rozvoja v predtransformačnom období. In: *Regionálna diferenciacia Slovenska v podkladových štúdiách*. Sociologický ústav SAV, Bratislava.
- Hudec, O. – Urbančíková, N. – Paveleková, D. (2006): *Integrovaná štúdia podmienok ďalšieho rozvoja regiónu Slovensko-Východ*. Karpatský rozvojový inštitút, o.z., Košice.
- Kiss É. (2010): *Területi szerkezetváltás a magyar iparban 1989 után*. Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs.
- Lelkes, G. (2008): A szlovákiai regionális fejlesztéspolitika és annak középtávú dél-szlovákiai határ menti vetülete az uniós támogatáspolitikára tükrében. In: *Határaink mentén. A szlovák-magyar határtérség társadalmi-gazdasági vizsgálata*. Fórum Kisebbségkutató Intézet, Somorja.
- Lux, G. (2009): *Ipari térségek átalakulása Közép-Európában*. Doktori értekezés. Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar, Pécs.
- Moravčíková, D. (2008): *Regionálny rozvoj Slovenska – Východiská a súčasný stav*. Slovenská Poľnohospodárska Univerzita, Nitra. Elérhető: <http://www.fem.uniag.sk/cvicenia/ksv/moravcikova/Sociologia%20vidieka%20a%20plh/Doplnkove%20materialy%20pre%20samostudium/Regionalny%20rozvoj/>. Letöltés ideje: 2011.03.13.
- NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA: *Stav priamych zahraničných investícií v SR v rokoch 1997-2010*. Odvetvia. 1 s. Elérhető: <http://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/statistika-platobnej-bilancie/priame-zahranicne-investicie>. Letöltés ideje: 2011.09.02.
- NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA: *Stav priamych zahraničných investícií v SR v rokoch 2005-2012*. Krajiny. 1 s. Elérhető: <http://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/statistika-platobnej-bilancie/priame-zahranicne-investicie>. Letöltés ideje: 2013.11.13.
- Potomová, J. – Poláčková, L. (2010): Aspekty transformácie priemyslu na vybraných marginálnych regiónov Slovenskej republiky. In *Geographia Cassoviensis IV*. 2010, č. 1, 5.s. Elérhető: <http://www.akademickyrepozitar.sk/sk/repozitar/aspekty-transformacie-priemyslu-na-priklade-vybranych-marginalnych-regionov-slovenskej-republiky.pdf>. Letöltés ideje: 2012.02.09.
- REGIONÁLNA DATABÁZA: *Regionálny hrubý domáci produkt na obyvateľa*. Elérhető: <http://www.statistics.sk/pls/elisw/dataTab.procDIg>. Letöltés ideje: 2013.09.27.

- REGIONÁLNA DATABÁZA: *Priemerná čistá nominálna mesačná mzda podľa územia, typ ukazovateľa a rok*. Elérhető: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>. Letöltés ideje: 2013.09.26.
- ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY: *Tržby za vlastné výkony a tovar v priemysle, 1998-2012*. Indexy. 2013. Elérhető: <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=1785>. Letöltés ideje: 2013.09.27.
- ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY: *Voľné pracovné miesta*. [online]. 2013. [cit. 30.10.2013]. Interneten hozzáférhető: <<http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=72392>>
- ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY: *Výsledky SODB 2011 v multi-dimenzionálnych tabuľkách*. [online]. 2013. [Letöltés ideje 13.11.2013]. Interneten hozzáférhető: < <http://census2011.statistics.sk/tabulky.html>>
- Sloboda, D. (2006): *Slovensko a regionálne rozdiely. Teórie, regióny, indikátory, metódy*. [online]. Konzervatívny Inštitút M.R. Štefánika, Bratislava. [Letöltés ideje 2012.01.05.]. Dostupné na internete: < <http://www.konzervativizmus.sk>>

ENGLISH ABSTRACT

In the last decades in the Slovak Republic a phenomenon of industrial restructuring occurred, what all country had to face on the path of industrialization. However, this process had different regional markings. The following is a presentation of industrial changes in the federal republic of Slovakia before the system change, and today's independent Slovak state, each with its own specialties. Particular attention is paid to the examination of the eastern Slovak industrial sector-, ownership-, and product structure, employment structure and spatial transformations. The progress of industrial development, or on the contrary underdevelopment in certain parts of the country may have different degrees. We are researching the causes and extent of the key macroeconomic indicators with the support of county-level analysis. The results support our basic premise, which claims there are significant differences present between the various regions of Slovakia in the industry. Although the eastern Slovakia region seeks to acquire a better position in the industrial hierarchy, there are still numerous tasks to do to overcome regional differences.

A Mosoni-Duna a Püspökvár tornyából nézve, előtérben a Kossuth híd, háttérben a Széchenyi híd